گوڵبژێرێك لە وتەكانی دوكتور قاسملووی نەمر

گەلێك ئازادیی بوێ دەبێ نرخی ئەو ئازادییەش بدا

گەلێك ئازادیی بوێ دەبێ نرخی ئەو ئازادییەش بدا. هیچ میللەتێك بە بێ زەحمەتو تێكۆشان، بە بێ بەختكردنی رۆڵە بە نرخەكانی خۆی بە ئازادی نەگەیشتوە.

گەلی كوردیشو حیزبی ئێمەش كە پێشڕەوی خەباتی گەلی كوردە لەمێژە ئەوەی دەزانن كە ئازادی، فیداكاریی دەوێ، خۆبەختكردنی دەوێ. كاروانی شەهیدانمان درێژە، بەڵام رەنگە لەوەش درێژتر بێ.
ئێمە لە رۆژی شەهید بوونی شەهیدەكانمان لەمێژە بڕیارمان داوە نەگرین. لەمێژە بڕیارمان داوە كە تەنیاو تەنیا كارێك كە دەتوانین بكەینو لەبەرچاو و لەبەر بیری شەهیدانمان شەرمەزار نەبین ئەوەیە كە رێگای ئەوان بەرنەدەین، وەك ئەوان تا سەر ئەو رێگایە بڕۆین، لە هیچ تەنگو چەڵەمەیەك نەترسێین، لە هیچ سەختی یەك نەكشێینەوە.
خەباتی ئێمە خەباتێكی رەوایە.خەبات بۆ ئازادیی میللەتێكە، خەبات بۆ دوارۆژی منداڵەكانو نەسلەكانی دیكەیە. ئەگەر ئێمە وەك ئەم نەسلە ئەركی خۆمان بە چاكی بەجێ بگەیەنین دەتوانین هیوادار بین كە نەسلی داهاتوومان شەهیدی نەبێ. هەروەها ئەگەر نەسلی رابردوو یا نەسلەكانی رابردوو بە چاكی ئەركی خۆیان بەجێ هێنابا رەنگ بێ ئەو نەسلەی ئێمە شەهیدی نەدەبوو.
بۆیە بیرەوەریی شەهیدەكانمان جارێكی دیكە دەمان هێنێتە سەر ئەو بڕوایە كە بە بیروباوەڕێكی چەسپاو، بە دڵێكی پڕ لە شۆڕشو بە هیوایەكی زۆر، خەباتی خۆمان درێژە پێبدەین. ئەو خەباتە ئاكامی دەبێتە دوو شت: هەم گیانی شەهیدەكانمان شاد دەكاو هەم میللەتەكەمان رزگار دەكا بۆ ئەوە لە دوارۆژدا شەهیدمان نەبێ.
ئەم وتانە لە رێورەسمی پرسەو سەرەخۆشیی پێشمەرگەوئەندامی لەمێژینەی حیزب كاك خالیدی عەلیپوور دا (زستانی 1367) پێشكەش كراون.

***

رادەی بەشداربوونی ژنان لە هەموو بارەكانی ژیانی كۆمەڵایەتیو سیاسی دا، نیشانە رادەی پێشكەوتوویی هەر كۆمەڵێكە ، ژنان نیوەی ئەندامانی كۆمەڵن. هەرچی كەمتر لە كاروباری كۆمەڵدا بەشدار بن، ئەوەندە كارو تێكۆشانو خەللاقییەت لە كۆمەڵدا كەمترەو هەر ئەوەندەش كۆمەڵ پاشكەوتووترە. بۆیە رادەی بەشداربوونی ژنان لە هەموو بارەكانی ژیانی كۆمەڵایەتیو سیاسی دا،

نیشانە رادەی پێشکەوتوویی هەر کۆمەڵێکە. ئەوە لە بزووتنەوەیەکی شۆڕشگێڕانەش دا هەر راستە. هەرچی ژنان بەرینترو چالاکتر تێی دا بەشدار بن، ئەوەندە بزووتنەوە پێشکەوتووانەترو سەرکەوتووترە.
... بۆ ئەم مەبەستە دەبێ هەر نەبێ لە سێ بەرەدا خەبات بکەین. خەبات بکەین بۆ لابردنی پاشکەوتنی گشتیی وڵاتەکەمان کە هۆی ئەسڵیی پاشکەوتنی ژنانیشە. تێبکۆشین دژی هەموو دابو شوێنی کۆنەپەرستانە کە ژن لەگەڵ پیاو بە یەك مافو یەکسان سەیر ناکەن. خەبات بکەین دژی شێوەی بیرکردنەوەی پاشکەوتووانەی پیاوان کە چەوساندنەوەی ژنان لە نێو خۆیان دا بە کارێکی بەجێ دەزانن. تێبکۆشین دژی خۆکەم بینیو لە خۆ دڵنیا نەبوونی ژنان، کە ستەمی کۆمەڵو خێزان دژی خۆیان بە دیاردەیەکی ئاساییو رەوا دادەنێنو لە بەرامبەریدا تەسلیم دەبن.
لە پەیامی دوکتور قاسملووی نەمر بەبۆنەی 8ی مارسی 1987

***

خەبات دژی ستەم، مەسەلەی بنەڕەتی لە ژیانی دوکتور قاسملوودا
لە وتووێژی "بهروز یوسف زاد" لەگەڵ شەهیدی نەمر دوکتور قاسملو (لە نێوەڕاستەکانی دەیەی 60ی هەتاویدا)، رادیۆی **B.B.C**، بەرنامەی "جام جهان نما" 1368/4/23
لەماوەی ساڵانی تێکۆشاندا چ ئاڵوگۆڕێك لە خۆتدا پێك هاتوە؟
دوکتور قاسملوو: مەسەلەیەکی بنەڕەتی بۆ من کە هەر لە سەرەتای لاوەتیەوە خەباتم بۆ کردوە، مەسەلەی لەنێو بردنی ستەم بووە. لەو مەسەلە بنەڕەتیەدا ئاڵوگۆڕێکم تێدا پێك نەهاتوە. دیارە ئەزموونێکی زیاترم لە ژیانی سیاسیمدا وەسەریەك ناوەو واقیع بینتر بووم یا هەر بەگشتی واقیع بینتر بووم. من لە ژیانمدا هەمیشە خۆشبین بوومو لە سەختترین هەلومەرجەکانیشدا هەمیشە روحیەی خۆم پاراستوە. ئێستاش هەر وام. زۆر ئۆگری خوێندنەوەم. هەموو گۆڤارەکان، رۆژنامە خاریجیو ئێرانییەکان لە کوردستان دەخوێنمەوەو زۆریش ئۆگری خوێندنەوەی رۆمانو کتێبە زانستییەکانم. بەڵام شێعرم زۆر خۆش دەوێ. لە کوردستان شەوی شێعر پێك دێنینو منیش شێعر]لەو شەوە شێعرانەدا[دەخوێنمەوە. عەلاقەیەکی یەکجار زۆرم بە شێعری کلاسیکی ئێران هەیە]بە شێعری[حافزو سەعدیو خەییامو بابا تاهیری عوریانو فیردەوسی. هەروەها بە شێعری کلاسیکی کوردی بەتایبەتی بە شێعری گۆران کە شاعیری سەدەی بیستەمی کوردستانەو بە شێعری ئەحمەدی خانی کە شاعیری کلاسیکی کوردە. لە شاعیرە نوێیەکان دیارە نادر نادرپوورو ئەحمەدی شاملووم بە دڵن. دیوانی ئەوانم هەنو پەروینی ئیعتیسامییشم زۆر خۆش دەوێ. وا بیر دەکەمەوە کە شێعرەکانی زۆر لە ژیانی من لە هەلومەرجی ئێستادا نزیکن.

دیاره دەزانن كە خەباتی سیاسی بەتایبەتی كە تۆ بەرپرسیش بیو شەڕی نێوخۆییش لە گۆڕێ بێ، گیروگرفتت بۆ دێنێتە پێش كە بە داخەوە ناتوانی بە شێوەیەكی سیستماتیك بپڕژێیە سەر ئۆگریی خۆت بە شێعر یا موسیقا. یەكێك لە گیروگرفتەكانی ژیانی من مەسەلەی شەهید بوونی هاوڕێیانی نزیكمە. ئەوە یەكێك لە گەورەترین ناڕەحەتییەكانی ژیانمە. ئەگەر ئێستا بم توانیبایە بۆخۆم بڕیار بدەم، حەزم دەكرد خەریكی زانست بامو خۆم بە مەسەلە فەرهەنگییەكانو ئەدەبیاتەوە خەریك بكەم. بەڵام ئەوەكە ئێستا لە كوردستانم، بە ئەركی خۆمی دەزانم، چونكە هەست بە بەرپرسایەتی دەكەم لەبەرامبەر خەڵكی كوردستانو خەڵكی ئێراندا.

پرسیارێكی دیكەت لێ دەكەم، ئەویش ئەوەیە پێت وایە 10، 15، 20 ساڵی دیكە خەریكی چ كارێك بیو لە كوی بی؟

دوكتور قاسملوو: من ناتوانم پێش بینی بكەم. لەو هەلومەرجەی ئێمە تێێ داین هەر پێش بینیی شتی وا زۆر سەختە. من حەز دەكەم پاش چەند]ین[ساڵ، ئەگەر بتوانم خەریكی كاری زانستیو نووسین بم. ئێستا نزیكەی 40 ساڵە لە خەباتدا بەشدارم. حەز دەكەم ئەزموونەكانی خۆم بنووسمەوە. بەڵام لە هەر حاڵدا پێم خۆشە لەنێو خەڵكدا بمو ئێستا وا ڕاهاتووم كە لە هەلومەرجی ئێستادا دووری لە خەڵك زۆر سەختە. هیوادارم هەلومەرجێك بێتە پێش كە وڵاتەكەمان ببێتە وڵاتێكی سەربەخۆو هێمنو لە هەلومەرجێكی ئاوادا، من لە یەكێك لە گوندەكانی كوردستان، لەوانەیە لە گوندی "قاسملوو" ـ ڕەنگە ئێوە نەزانن كە دێ یەك بەو ناوە هەیەو من ناوی خۆم لەو وەرگرتوە ـ لە دێی قاسملوو دابنیشمو تا كۆتایی تەمەن بخوێنمەوەو بنووسم.

***

دێموكراسی و مافە نەتەوایەتی یەكانی گەلانی ئێران

پاراستنی ئازادی یە دێموكڕاتی یەكان و چەسپاندن و پتەو كردنی بناخەی ڕێژیمێكی ڕاستەقینە لە سەرانسەری ئێران دا، زامنی ئەسلیی پێشكەوتنی شۆڕش و وەدەستهێنانی مافە نەتەوایەتی یەكانی هەموو گەلانی ئێرانە. بێ بوونی ڕێژیمێكی دێموكڕاتی ڕاستەقینە مافەكانی گەلی كورد دابین ناكرێ و بە بێ دابین بوونی مافی نەتەوایەتیی گەلی كوردیش ڕێژیم بە مانای تەواوی وشە دێموكڕاتیك نابێ. ئەگەر دوژمنانی گەلی كوردیش پێیان وایە بە سازكردنی بەیت و باوی جیاوازیخوازی دەتوانن گەلی كورد ناچار بكەن حاڵەتی دیفاعی بە خۆیەوە بگرێ و داوای مافە ڕەواكانی نەكا زۆر بە هەڵە چوون. ئێمە دڵنیاین هیچ ڕێژیمیٚك لە ئێران دا ڕێژیمێكی بە ڕاستی گەلی، دادپەروەر و دێموكڕاتیك نابێ ئەگەر نەتوانێ مەسەلەی نەتەوایەتی كە یەكێك لە گیروگرفتە بنەڕەتی یەكانی وڵاتی ئێمەیە چارەسەر بكا. ڕاستی یەكەی ئەوەیە كە لە ئێران دا گەلانی زۆرلێكراو زیاتر لە نیوەی دانیشتووانی وڵات پێك دێنن. خوێندن بە زمانی زگماكی، پاراستن و پەرە

پێدانی فەرهەنگی نەتەوایەتی، لابردنی جیاوازیدانانی ئابووری و سیاسی و لە هەمووی گرینگتر دیاریکردنی چارەنووس بە دەستی خۆیان بە شێك لە مافە رەواکانی ئەو گەلانەن، لابردنی ستەمی نەتەوایەتی لە سەر ئەو گەلانە بە پێچەوانەی ئیددیعای ژمارەیەك لە دوژمنانی خەڵك هاندان بۆ جیا بوونەوە نیە، بە پێچەوانە دابین کردنی یەکیەتیی راستەقینەی ئەو گەلانە لە چوار چێوەی ئێرانێکی دێموکڕاتی دا، زامنی پاراستنی یەکیەتی و سەربەخۆیی وڵاتە. مەسەلەی نەتەوایەتی لە ئێران دا هەیە و هیچ چەشنە خۆ گێل کردنێك لە بایەخی ئەو کەم ناکاتەوە، بە پێچەوانە رێگا بۆ کەڵکوەرگرتنی دوژمنانی ئازادی و سەربەخۆیی ئێران خۆش دەکا.

***

یەکیەتیی سیاسی و فیکری :

پتەو کردنی یەکیەتیی سیاسی و فیکری ئەرکێکی بنەڕەتی یە کە دەکەوێتە سەر شانی هەموو رێکخراوەکانی حیزب. دیارە هەموو ئەندامانی حیزب لە بارەی مەسەلە سیاسی یەکانەوە وەك یەك فکر ناکەنەوە، ئامانجیش ئەوە نیە وەك یەك فکر بکەنەوە. چونکە ئەوە نە مومکینە و نە بە قازانجی تێکۆشانی حیزبیشە، مەبەست لەو یەکیەتی یە ئەستاندنەوەی داهێنانی فیکری لە ئەندامانی حیزبی نیە. بوونی بیرورای جیاواز و رێککەوتنی دێموکڕاتیکی ئەوان کلیلی چارەسەر کردنی دروستی گیر و گرفتەکان و هۆی بەرەو پێشچوونی حیزبە.

***

مەسەلەی ژنان :

لە تێکۆشانی حیزبی و سیاسیی ئێمە دا، دەبێ جێگایەکی تایبەت بدرێ بە ژنان کە نیوەی دانیشتووانی وڵاتەکەمان پێك دێنن. وەك دەزانن حیزبی ئێمە مافی بەرابەریی تەواو لەگەڵ پیاوان بۆ ژنان دادەنێ. بەڵام دانانی ماف لە گەڵ پیادە کردنی ئەو مافە لە کۆمەڵ دا مەودایەکی زۆریان لە بەین دا هەیە. دەبێ ئەو مەودایە بەرە بەرە لە بەین بچێ. بە بیر و رای حیزبی ئێمە هەرچی ژنان لە کارە کۆمەڵاتی و سیاسی یەکان دا بەشدار بن کۆمەڵ پێشکەوتووترە و، هەرچی لە بزووتنەوەی سیاسیی نەتەوەیەك دا ژنان تێکۆشەرتر بن، بزووتنەوەکە پێشکەوتووترە و شانسی سەرکەوتنی زیاترە.

***

نەخشی دانیشتووانی شار لە بزووتنەوە دا :

شارەکانی کوردستان پشتی جەبهەی دوژمنن، کەوابوو لە شارەکانی کوردستان دەکرێ زۆر زەربەی باش لە دوژمن بدرێ.دەبێ هەموو کارەکانی دوژمن بۆ ئەوەی پشتی جەبهەی خۆی بە قەوەت بکا، تێك بدەین. دوژمن تەداروکاتی لە شارەکانەوەیە، دوژمن هێزی خۆی لە شارەکان کۆ دەکاتەوە. دوژمن ئازووقەی لە وێ

را دێت. دەبێ کارێکی وا بکەبن نەك هەر لە دەرەوەی شار کە پێشمەرگەی لێ یە و ڕێگای لێ دەگرێ و زەربەی لێ دەدا، بەڵکوو لە داخیلی شاریش دا بە ئیبتکاری دانیشتووانی شارەکانی کوردستان دەبێ زەربەی لێ بدرێ. نابێ لە بیریان بچێ کە هەرچەند ئەوان لە شارەکانن و هەرچەند بە زاهیر چەکیان پێ نیە، بەڵام پێشمەرگەن، وەك پێشمەرگە لە سەنگەر دان و دەبێ بۆ تێکدانی نەخشەکانی دوژمن، بو گەیاندنی ئەخبار بە پێشمەرگە و بو بەربەست کردنی ڕێگای دوژمن لە هەر ڕێگایەکەوە و بە هەرشێوەیەکی بتوانن ئەرکی خۆیان جێ بە جێ بکەن.

***

ڕەمزی خۆڕاگریی حیزبی دێموکڕات :

بۆ چی حیزبی دێموکڕات توانیویەتی ڕابوەستێ، ئەوانی دیکە نەیانتوانیوە ؟ ئەوە سێ هۆی هەیە : یەکەم، سیاسەتی حیزبی دێموکڕات، سیاسەتێکی دروست بووە. بۆ داخوازەکانی خەڵکی کوردستان کە بریتین لە دێموکڕاسی و خودموختاری خەبات دەکەین. ئێمە شوعاری خۆڕاییمان نەداوە، شوعاری توند و تیژمان نەداوە، کە بۆمان جێ بە جێ نەکرێن. ئێمە مەسئوولانە هەتا ئێستا چووینە پێش. وەختی ئاشتی ویستوومانە وتووێژ بکەین و وەختی شەڕ شەڕمان کردوە. دووهەم، خەڵکی کوردستانی ئێران پشتیوانی ئێمەیە. حیزبی دێموکڕات وەك ماسی یەك لە نێو گۆم دایە، گۆمەکەش خەڵکە. هێزی حیزبی دێموکڕات لە وە دایە کە خەڵك پشتیوانی لێ دەکا. سێهەم هۆی مانەوەی خەباتی ئێمە فیداکاریی پێشمەرگەکانمان بووە.

***

مەسەلەی کورد مەسەلەیەکی نێوخۆیی نیە :

مەسەلەی کورد لە هەموو ئەبعادی خۆی دا بەو شێوەیە کە هەیە لە واقیع دا مەسەلەی 25 میلیۆن کوردە کە دەبی مەترەح بکرێ. پێم وایە ئەگەر بەو شێوەیە بچینە پێش سەرکەوتنمان زیاتر دەبێ، موهیممیش ئەوەیە کە ئەو پەیامە کە لەو وەزعە تازە دا دەینێرین پەیامێك بێ کە باش لە دەرەوە وەربگیرێ. دەبێ بە هەموو ئەو کەسانە کە گوێیان لە قسەکانی ئێمەیە بڵێین کە داوای کورد زۆر سادە و ڕەوایە. کورد مافی نەتەوەیی خۆی دەوێ، کە لە بەیاننامەی جیهانیی مافی ئادەمیزاد دا هاتوە. واتە شتێکی زیادی نیە، بۆیە مەسەلەن داوای خودموختاری مەسەلەیەکی نێوخۆیی نیە. زۆر لە دەوڵەتان وەك دەوڵەتی ئێران ئەگەر باسی خودموختاری دەکرێ دەڵێن : ئەوە مەسەلەیەکی داخیلی یە کەس حەقی نیە دەستی تێ وەردا. کەوابوو مەسەلەی خودموختاری مەسەلەیەکی نێو خۆیی نیە و بەشێکە لە مافی ئادەمیزاد. بۆیەش ئەو دەوڵەت و ڕێکخراو و شەخسییەتانە کە خۆیان بە لایەنگری مافی ئینسان دەزانن پێویستە کە لە داوا ڕەواکانی گەلی کورد پشتیوانی بکەن.

***

روو لە گەلانی ئێران :

پێم خۆش بوو چەند کەلیمەش لە گەڵ گەلانی بەشەکانی دیکەی ئێران بدوێم. ئێوە دەبێ بزانن کە کوردستان تەنیا بۆ خودموختاری شەڕ ناکا، بەڵکوو بۆ ئازادیی سەرانسەریی ئێران خەبات دەکا. کوردستان لە پێناوی رزگاریی هەموو ئێران لە ئیستیبدادی ئاخوندی یە کە شەهید دەدا. بۆیە ئەرکی سەشانی هەموو شۆڕشگێڕان و ئازادیخوازانی ئێرانە کە یارمەتیمان بدەن. ئێمە دەزانین کە رێژیمی سەرکوتکەر رێگاتان نادا کە یارمەتیمان بدەن، بەڵام رێژیم ئەوەندەش بە هێز نیە کە کاربەدەستانی ئیددیعا دەکەن. رێگای یارمەتیدان بە کوردستانی خوێناوی ئاواڵەیە. لە بیرتان نەچێ کە یارمەتیدان بە کوردستان، یارمەتیدان بە سەنگەری لە گیران نەهاتووی سەرانسەری ئێرانە.

***

رەت کردنەوەی تیرۆریزم :

ئێمە وەك حیزبی دێموکڕات رەشە کوژی رەت دەکەینەوە. چونکە حیزبێك لە لایەن گەلەوە پشتیوانیی لێ بکرێ هیچ پێویستی یەکی بۆ پەنا بردن بەو چەشنە کارانە نیە. ئێمە تیرۆریزم لە هەر شوێنێك مەحکووم دەکەین.

***

ئەخلاق لە سیاسەت دا :

ئێمە بێ ئوسولی و جنێو فرۆشی لە سیاسەت دا رەت دەکەینەوە، بۆ جێگیر کردنی ئەخلاق لە سیاسەت دا تێ دەکۆشین و یەکەم رێکخراوی ئێرانی بووین کە ئەخلاقمان واریدی سیاسەت کردوە.

***

خەباتی فەرهەنگی و نەتەوەیی :

ژیانی فەرهەنگیی خەڵکی کوردستان لە حاڵی پێشکەوتن و بووژانەوە دایە، پێشکەوتن و پشکووتنی فەرهەنگ، جووڵانەوەی رزگاریخوازیی ئێمە بە هێز دەکا و ئەویش لە بەرامبەر دا شوێن دادەنێتە سەر بووژانەوەی فەرهەنگ. تەنانەت ئەگەر بڵێین شوێنەواری ئەم دوو دیاردەیە لە سەر یەکتر شوێنەوارێکی راستەوخۆیە هیچ موبالیغەمان نەکردوە. بۆ سەلماندنی ئەم ئیددیعایە دوو بەڵگە لە دەست دایە. یەکەم ئەوە کە خەباتی ئێمە خەباتێکی نەتەوەیی یە. خەڵکی ژێرستەمی ئێمە کە بۆ دیفاع لە مانەوەی خۆی شەڕێکی چەکدارانەی دەست پی کردوە، هەر لەو کاتەش دا ئەرکی سەرشانیەتی کە فەرهەنگی نەتەوەیی خۆی بپارێزێ و بیبووژێنێتەوە. دووهەم : ئەوە کە ئەمڕۆ ئێمە لە کوردستان دا لە گەڵ رێژیمێکی یەکجار زۆر دواکەوتوو، رێژیمی ئایەتوڵڵاکان کەلە تاریکایی چەرخەکانی نێوەڕاستەوە هاتوون، رووبەرووین. شەڕی ئێمە لە دژی رێژیمی نەزانی و خوڕافات پەرستی درێژەی هەیە، هەم لە بەرەی شەڕ دا و هەم لە مەیدانی فەرهەنگ و پەروەردە و فێرکردن دا. ئەم

دوو دیاردەیە پێکەوە گرێ دراون. دیاردەی یەکەم بە بێ دووهەم سەر کەوتوو نابێ،دووهەمیش بێ یەکەم ناتوانێ وجوودی هەبێ.
***

دیکتاتۆری، مەحکووم بە نەمانە :
سەرکەوتن بە سەر فاشیزم دا زۆر دەرسی بە نرخی تێدان، یەکەم : ئەوەی کە دیکتاتۆری یەکان هەرچەند بە هێزیش بن ئاخرەکەی لە بەرامبەر راوەستانی گەلان دا هێزی خۆڕاگرتنیان نیە و دەڕووخێن، دووهەم : شەڕ خوازی بە مەبەستی لە ژێر چۆك خستنی گەلان یا سادر کردنی رێژیمێکی دیاریکراو، ئەنجامێکی بێجگە لە شکست و لە نێوچوونی خۆی بەدواوە نیە .
***

سەر بە خۆیی سیاسی :
ئێمە حیزبێکی سەربەخۆین و سەربەخۆیی خۆمان لە هەموو شتێکی دیکە خۆشتر دەوێ. ئەوەی بۆ خۆمانی بە قازانج بزانین جێ بە جێی دەکەین. هیچ کەس ناتوانێ نەزەری خۆی بە سەر ئێمە دا بسەپێنێ و تا ئێستاش هیچ کەس نەزەری خۆی بە سەر ئیمە دا نەسەپاندوە.
***

تیرۆریزمی دەوڵەتی :
لە رابردوو دا دەوڵەتەکان بە شێوەیەکی گشتی لە پشتیوانی کردن لە ئاکار و کردەوەی تیرۆریستی خۆیان پاراستوە و بە دایم لە دڵەخورپە دا بوون کە نەکا وەك پشتیوان و لایەنگری تیرۆریزم کە ئەو پەڕی قانوون شکێنی و تێکدانی داب و نەریتی نێونەتەوەیی یە بناسرێن و بە لایەنگری لە تیرۆریزم تاوانبار بکرێن. بەڵام لە حاڵی حازر دا وای لێ َهاتوە کە رێژیمە دیکتاتۆرەکان لە پێناوی گەیشتن بە ئامانجەکانیان دا نە تەنیا کردەوەی تیرۆریستی بە خراپ نازانن، بەڵکوو بە راشکاوی و بە شێوەی رەسمی لە نێو خۆ و دەرەوەی وڵات دا لە رەشەکوژی و شێوە جۆراوجۆرەکانی تیرۆر کەلك وەردەگرن.ئەم رێژیمانە لە نێو خۆی وڵات دا موخالیفە سیاسی یەکانی خۆیان تیرۆر دەکەن و لەو رێگایەوە دەسەڵاتی پاوانخوازانەی خۆیان بە زۆری بە سەر خەڵك دا دەسەپێنن. لە دەرەوەی وڵاتیش بۆ کپ کردنی دەنگی هاودەردی و هاوپێوەندیی جیهانی و بۆ بەرگری لە لایەنگریی ئازادیخوازان و بە مەبەستی ناچار کردنی دەوڵەتان بۆ قەبووڵی هێندێك مەبەستی تایبەتی و جاروباریش بۆ باج ئەستاندن یان سەپاندنی ئیدئۆلۆژی و بۆچوونی تایبەتیی خۆیان پەنا دەبەنە بەر تیرۆریزم.
***

گرنگیی تەشکیلات :

به بێ بوونی تەشکیلاتی حیزبی، هێزی بێ پایانی خەڵك وەك ئینێرژیيەكی دەست لێ نەدراو دەمێنیتەوە، ئەگەر چی بە شێوەی خۆبەخۆ حەرەكەت لە خۆی نیشان دەدا، بەڵام كاریگەر نابێ، دوژمن زەبری لێ دەدا و بە چووكی دادێنێ. ئەوە راستی یەكی مێژوویی یە و لە جووڵانەوەكانی رابردووی گەلی كورد دا نەبوونی تەشكیلات وەك ئاوێنەیەك خۆ دەنوێنی كە هۆی تێكشكان و ناكامی یەكانە.

***

دێمۆكراسی :

هەرگیز خەبات بۆ دێموكڕاسی نابێ بچێتە ژێر سێبەری خەبات بۆ مافی نەتەوایەتی یا خەباتی چینایەتی. چونكە ئەوە هۆی بنەڕەتیی پێكهاتنی حیزبی دێموكڕاتە و تا حیزبی دێموكڕات ماوە دێموكڕاسی مەبەست و ئامانجیەتی .

***

مودیرییەت :

شێوەی مودیرییەت لە حیزبی ئێمە دا بە گشتی لە سەر بناخەی پێوەندیی زیندوو، رێنوێنی و لە ئاكام دا ئیقناعە. بەرپرسی حیزبی دەبێ رێنوێنی و بڕیارەكان كە لە بەخشنامەدا دەدا، دەبێ پێوەندیی زیندووی لە گەڵ نەفەراتی خۆی هەبێ و تەوزیح بدا و ماندوو نەبێ تا ئەو كاتەی تەڕەف قانع دەكا.

***

رەفتاری دروستی حیزبی :

ئەوەش ئەسلێكی گرنگی دیكەی مودیرییەتە كە بەرپرسی حیزبی دەبێ بزانێ چۆن هەڵسوكەوت لە گەڵ ئەفرادی سەرەوە و ئۆرگانی سەرەوە بكات و لە هەمان كات دا بشزانێ كە چۆن بەرخورد لە گەڵ ئەفراد و ئۆرگانەكانی خوارەوە بكات. شێوەی ئوسوولی ئەوەیە كە نابێ بە تەحەككوم و دەستوردان و توند و تیژی و كوێخایانە رەفتار لە گەڵ ئۆرگانەكانی خوارەوە دا بكەین و لە گەڵ ئۆرگانەكانی سەرەوەش نابێ رەفتارمان چاپلووسی و تەمەللوق و پێدا هەڵكوتن بێ.

***

ئەوینی نیشتمان :

من بە راستی زۆر خۆشحاڵم كە جارێكی دیكە لە نێو خەڵكی خۆمان و ئەندامانی حیزب و پێشمەرگە دام . وڵاتی دیكە زۆر خۆشن، زۆر جێگای خۆشیش لەو دنیایە دا هەیە. بەڵام بۆ من هیچیان بە قەد نیشتمانی خۆمان خۆش نین و هەموو جارێك كە دەگەڕێمەوە هەست بە خۆشحاڵی یەكی یەكجار زۆر دەكەم و، كە دەگاتە رۆژەكانی ئاخری سەفەرەكەم كەمێكیش بە پەلەم كە هەرچی زووتر بگەڕێمەوە نێو هاوڕێیان و پێشمەرگەكان و گەلی خۆمان.

***

پێوەندی لە گەڵ گەلانی دیكەی ئێران :

سەدان ساڵە کە خەڵکی کوردستان لە گەڵ گەلانی دیکەی ئێران پێکەوە دەژین. ئێمە خۆمان بە ئێرانی دەزانین و بەو کەسانە کە جاروبار لێرو لەوێ ئێمە بە جیاوازیخواز (تەجزییە تەڵەب) دادەنێن دەڵێین : بە هیچ جۆر ئەو حەقە بە هیچ کەس نادەین کە خۆی لە ئێمە بە ئێرانیتر بزانێ.

***

دیفاعی مەشرووع :

بە پێچەوانەی تەبلیغاتی دوژمنانی نەتەوەی کورد، کوردەکان شەڕ خواز نین، ئەوان خوازیاری سوڵح و ئاشتین، بەڵام کاتێك بوون و مەوجوودییەتیان وەك نەتەوەیەك لە مەترسی دەکەوێ، دیارە بۆ دیفاع لە هوویيەتی میللی و شەخسییەتی ئینسانیی خۆیان ناچارن راپەڕن.

***

دادپەروەریی کۆمەڵایەتی :

وەدەستهێنانی خودموختاری بێ لە نێو بردنی هەژاری و کوێرەوەری، دەبێتە داخوازێکی بێ نێوەرۆك.

ئەم وتانە کە لە سەرچاوەی جۆراوجۆر دەرم هێناون تا تێرە لە ژمارە 187ی "کوردستان"، پووشپەڕی 1371(ژوئیەی1992)دا بلاَو بوونەوە.

***

شانازی یەکی گەورە بۆ حیزبی دێمۆکرات

دەتوانم بڵێم و رابگەیەنم کە ئێمە هەوەڵین کەس بووین لە بەربەرەکانی لە گەڵ رێژیمی خومەینی داو، لەو باوەڕەدام لە داهاتووش دا ئاخرین کەس دەبین کە بەربەرەکانیمان لە گەڵ رێژیمی خومەینی هەردەمێنێ.

وتووێژی دوکتور قاسملوو لە گەڵرۆژنامەی " یوم السابع "، " کوردستان " ژمارە 109

* * *

جێگای ژنان لە کۆماری ئیسلامی دا

لە حاڵێك دا کە ژن ئیلهامدەری هونەرمەندان بۆ خوڵقاندنی بەرهەمەکانە، تەعلیماتی کۆن و رزیوی خومەینی مەقامی ژنی هێناوەتە خوارو و کردوویەتی بە بوونەوەرێکی چادر بەسەر، رەشپۆش و بێ مایە، بوونەوەرێك کە شیاوی کۆیلەتی یە، مەجبوورە لە ماڵ دا زیندانی بێ بۆ ئەوەی خزمەتی پیاوان بکا و دوور لە کۆمەڵی پیاوان درێژە بە ژیانی خۆی بدا.

وتاری " سەبارەت بە فەرهەنگ "، " کوردستان " ژمارە 94

* * *

مەژی بۆ مردن بمرە بۆ ژیان

ئێمە لە کوردستان دەرسی نیشتمانپەروەری دەدەین بە خەڵك و هەرچەند داوا لە پێشمەگەکانمان دەکەین کە ئازایانە دژی دوژمن شەڕ بکەن و بۆ وەدەستهێنانی

ئازادی تێ بکۆشن، هەر لەو کاتەش دا فێریان دەکەین کە چۆن بژین. چونکە ئامانجی هەرە بە نرخی ئێمە لە مردن، لە خەباتێکی زەرووری و خوێناوی دا کە بە سەریان دا سەپاوە، وەدەست هێنانی ئازادی بە مەبەستی باشتر ژیانە.
وتاری "سەبارەت بە فەرهەنگ"، "کوردستان" ژمارە 94
* * *
با بەخۆمان و خەباتی خۆمان پشت ئەستوور بین
لە پێش دا، با بایەخ بە هێزی بێ پایانی گەلی کورد بدەین و، لە خۆمان و خەباتی خۆمان دڵنیا بین و، وەك عامیلێکی سەربەخۆ لە مەیدانی سیاسیی وڵات دا خۆ بنوێنین، ئەو کاتە پشتیوانمان زۆر دەبێ و هەلومەرجی سەرکەوتن باشتر ئامادە دەبێ.
لە پەیامی دوکتور قاسملوو بە بۆنەی 25ی گەلاوێژی 1367
* * *
بزووتنەوەی ئێمە پێویستی بە پەنا بردن بۆ تیرۆریزم نیە
من پێم وایە بزووتنەوە بە هێزەکان، ئەو بزووتنەوانەی بە رێگای دێمۆکراتی دا دەڕۆن و رێنوێنی دەکرێن و لایەنگری و پشتیوانیی خەڵکیان لە گەڵە، پێویستی یەکیان بە پەنا بردن بۆ تیرۆریزم نیە. لە بارەی خۆمان دا دەبێ بڵێین، لە گەڵ ئەوی خومەینی چەندین جار دژی ئێمە لە شێوەکانی تیرۆریستی کەلکی وەرگرتوە، ئێمە هیچ کات ئەوەمان تەئیید نەکردوە و بە پەیرەوی کردن لە ئوسوول، بارمتە گرتنمان مەحکووم کردوە. لە ساڵی 1979 دا ئێمە تەنیا حیزبی ئێران بووین کە بارمتە گرتنمان لە سەفارەتی ئەمریکا دا مەحکووم کرد. دواتریش هەمیشە تەیارە رفاندن و بۆمب دانانەوەمان مەحکووم کردوە. تیرۆریزم سیاسەتی رەسمیی کۆماری ئیسلامی یە کە بەپرسانی رێژیم چەند ساڵ لەمەو پێش بە ئاشکرا رایانگەیاندوە. ئێستا چونکە لە نێوخۆی ئێران دا لە هەر لایەکەوە هاواری رەخنەو ئێعتراز بەرز بۆتەوە، رێژیم بێ ئەوەی بە رەسمی قسە لە تیرۆریزم بکا، بەکاری دێنێ. بەڵام فەلسەفەی کۆماری ئیسلامی ئەوەیە و هەمیشە ئەوە بووە کە شۆڕشی ئیسلامی بە هەر شکل و شێوەیەك کە ئیمکانی هەبێ - با لە رێگای تیرۆریزمیشەوە بێ - بۆ دەرەوە بنێرێ.
وتووێژ لە گەڵ هەواڵنووسی رۆژنامەی لیبراسیۆن، "کوردستان" ژمارە 120 ل 8
* * *
هۆی پەنا بردن بۆ شەڕی پارتیزانی
کاتێك لە وڵاتێك دا سەرەڕویی دەسەڵاتدار بێ، ئازادی یەکان پێشێل بکرێن و مافە ئینسانی یەکان بایەخیان بۆ دانەنرێ، خەڵکی ئەویندار رزگاری و عەداڵەت چونکە بە هۆی بێ هێزی یەوە ناتوانن راپەڕینێکی تێکڕایی یان شۆڕشێکی گشتی

بۆ کۆتایی هێنان بە دەسەڵاتی ناوەندی وەڕێ بخەن، ڕێگایەکی دیکەیان، بێجگە لە پەنا بردن بۆ شەڕی پارتیزانی نیە.
وتاری دوکتور قاسملوو لە ژێر ناوی " شەڕی پارتیزانی و زەبر و زەنگ "، " کوردستان " ژمارە 124
* * *

پێوەندی بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی کوردستان لەگەل بزووتنەوەی گەلانی ئێران
بزووتنەوەی گەلی کورد هەر چەند بە هێزیش بێ ئەو پەڕەکەی تەنیا دەتوانێ ڕێژیم لاواز و ڕێگا بۆ رووخانی خۆش بکا بەڵام هیچ کات ناتوانێ بە تەنیایی ببێتە ئاڵتێرناتیو، بۆیە ئێمە بەردەوام هەوڵمان داوە کە پێوەندیی نێوان گەلی کورد و بزووتنەوەکانی دیکەی ئێران بە هێز بکەین.
وتووێژی " عاتفە گورگین " لە گەڵ دوکتور قاسملوو، گۆڤاری وەرزانەی " فصلی در گلسرخ " بەرگی سێهەم
* * *

ئەوەی ئێمە دەمانهەوێ
ئێمە لەو باوەڕە داین پاش تاقیکردنەوەی دوو سەرەڕۆیی توند و تیژ واتە سەرەڕۆیی پاشایەتی و سەرەڕۆیی ڕێژیمی خومەینی کاتی ئەوە هاتوە کە ڕێژیمێکی دێمۆکراتیك لە ئێران دابمەزرێ. ئێمە ئامادە نین لە گەڵ هیچ هێزێکی لایەنگری دیکتاتۆری هاوکار بین و هەر لە بنەڕەت را هەر چەشنە دیکتاتۆری یەك رەت دەکەینەوە. ئێمە دەمانهەوێ بو هەتا هەتایە کۆتایی بە کۆبوونەوەی دەسەڵات لە تاران بێنین .
ئێمە خوازیاری ئێرانێکی سەربەخۆ و بێ لایەنین و لەو باوەڕە داین لەم رووەوە زۆربەی هێزەکان لە گەڵمان هاودەنگن.
لە وتووێژی " عاتفە گورگین "، " فصلی در گلسرخ "بەرگی سێهەم
* * *

ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست بۆیە بە سەر چاوی تیرۆریزم دادەنرێ لە بەر ئەوەیە کە زیاتر لە هەر ناوچەیەکی دی ناوەندی ناتەبایی یە، ستراتێژی، سیاسی، ئابووری، مەزهەبی و نەتەوەیی یەکانە و هەتا ئەم ناکۆکی یانە بنەبڕ نەکرێن بوار بۆ کردەوە تیرۆریستی یەکان هەر دەمێنێ.
" سەرچاوەی پێشوو "
* * *

باوەڕی قووڵ بە دێمۆکراسی
ئێمە لە کوردستان و لە حیزبی دێمۆکرات دا باوەڕێکی قووڵمان بە دێمۆکراسی هەیە و هەر وەها لەو باوەڕە داین : بە بێ دابین بوونی ئازادی یە دێمۆکراتی

یەکان، وڵاتی ئێمە ناتوانێ ئەو کێشە و گیروگرفتە ئاڵۆزانە چارەسەر بکا کە بە دەستیانەوە دەناڵێنێ.
بڵاوکراوەی "جامعه نوین و دمکراتیک کردستان "ژماره یەك
* * *

ئەوەی بۆ شۆڕشگێڕێك گرنگە
بە بڕوای من ئەوەی بۆ شۆڕشگێڕێك گرنگە ئەوەیە کە نابێ هیچ کات شەرمەزاری ویژدانی خۆی بێ و دەبێ هەردەم بتوانێ ئیددیعا بکا کە ئەوەندەی بۆی کراوە و لە دەستی هاتوە، لە پێناوی شۆڕش، ئازادی و رزگاریی نیشتمانەکەی دا کردوویەتی.
"سەرچاوەی پێشوو "
* * *

تەنیا تاوانی خەڵکی کوردستان هەڵکردنی ئاڵای خەباتە
تاوانی خەڵکی کوردستان تەنیا ئەوەیە کە ئامادە نین دان بە دەسەڵاتی سەدەکانی نێوەڕاستی ئاخوندەکان دا بنێن و لە بەشێکی نیشتمانە ئازیزەکەمان واتە لە کوردستان دا ئاڵای خەباتیان شەکاوە راگرتوە، بۆیە کەوتوونەتە بە رق و تووڕەیی لە رادە بەدەری خومەینی و دەست و پێوەندەکانی.
بەشێك لە پەیامی د. قاسملوو بۆ رێکخراو و کەسایەتی و هاونیشتمانان لە دەرەوەی وڵات،"جامعه نوین و دمکراتیک کردستان "ژماره 4
* * *

کوردستان سەنگەری ئازادیی سەرانسەری ئێران
خەڵکی کوردستان داوای " دێمۆکراسی بۆ ئێران و خودموختاری بۆ کوردستان " دەکەن، ئەوان لە بەرامبەر دەسەڵاتی کۆنەپەرستانەی ئاخوندەکان دا نەك هەر بەرگری لە بوون و بایەخە ئینسانی یەکانی خۆیان دەکەن، بە ڵکوو بۆ ئازادیی سەرانسەری ئێران تێ دەکۆشن.ئەو شانازی یەش بۆ هەتا هەتایە بۆ خەڵکی کوردستان دەمێنێتەوە کە لە قۆناغە هەرە سەختەکانی مێژووی هاوچەرخی وڵاتەکەمان دا کوردستانیان کردۆتە سەنگەری رزگاریی سەرانسەری ئێران و بۆ پاراستنی ئەم سەنگەرەش گیانی خۆیان بەخشیوە.
"سەرچاوەی پێشوو "
* * *

خەباتگێڕانی رێگای ئازادی کێن ؟
خەباتگێڕانی رێگای رزگاریی ئێران هەر ئەوانە نین کە چەکیان لە شانەو لە بەرەکانی شەڕ دا دژی رێژیمی ئاخوندی شەڕ دەکەن، بەڵکوو تێکڕای ئەوانە کە بە گوێرەی توانای خۆیان بە گیان و دڵ بە شێوەی جۆراوجۆر لە بەربەرەکانی دژی رێژیمی ئاخوندی دا بەشدارن، تێکۆشەرانی رێگای ئازادین.

" سەرچاوەی پێشوو "
* * *

داهاتووی رێژیمی کۆماری ئیسلامی
ئەگەرچی رێژیمی کۆماری ئیسلامیی خومەینی، چ بە خومەینی یەوە و چ بێ خومەینی، رێژیمێکی بێ داهاتوویە، بەڵام هەڵەیە ئەگەر وا بیر بکەینەوە] بە دوای مەرگی خومەینی دا [زۆر زوو لە پڕ دەڕووخی. لە راستی دا ئەوە راستە کە رێژیم ئیدی پشتیوانیی زۆربەی خەڵکی لە پشت نیە، بەڵام کەمایەتی یەك کە ماوەتەوە، هەستەیەکی زۆر چڕ پێك دێنێ و لە گەڵ ئەوەش دا کە یەکپارچە و یەکدەست نیە، بەڵام قازانجی هاوبەش لێکی گرێ داون. لە نێو هەڵسوورێنەرانی رێژیم دا بەرەبەرە دووقۆڵ پێك هاتوە : قۆڵی توندڕەو و... قۆڵی میانەڕەو... ئاشکرایە هەر یەك لەو دوو قۆڵە هەوڵ دەدا کە سەنگەرەکانی خۆی پتەوتر بکا و ئەگەر توندڕەوەکان مەبەستیان ئەوەیە کە هەر ئەم رێگا و شێوازە وشك و توند و نەگۆڕەی ئێستا درێژە بدەن، میانەڕەوەکان پێیان خۆشە کە هێندێك لە ئازادی یە پێشێل کراوەکان بە شێوەیەکی رێژەیی (نسبی) زیندوو بکەنەوە و ئەو دەرگایانەی بە رووی رۆژئاوایان دا داخستوون، بەرە بەرە بکەنەوە و بەم جۆرە چارەسەرانە، تەمەنی کۆماری ئیسلامی درێژ بکەنەوە...
وتارێکی دوکتور قاسملوو لە رۆژنامەی لۆمۆند دا – مارسی 1982 لە گۆڤاری " روزگار نو " ژمارە 90 وەرگێڕاوە.
* * *

من نازانم کە خومەینی چەندە دەژی. نێونجی تەمەن لە بنەماڵەی ئەو دا، دوروو‌بەری سەد ساڵە. کەوابوو لەوانەیە بەو زووانە نەمرێ... بە هەر حال تا کاتێك خومەینی ماوە، پێم وا نیە ئاڵوگۆڕێك بێتە پێش. بەڵام دوای وی ئەو رێژیمەی ئێستا یا دەمێنێتەوە یان شەڕی نێوخۆیی ساز دەبێ. من پێم وانیە رێژیمی کۆماری ئیسلامی پاش مردنی خومەینی هەر بەو شێوەیە کە لە دە ساڵی رابردوودا هەبووە، دەمێنێتەوە. بەڵام ئەوە بەو مانایەش نیە کە رێژیم بە خێرایی لە نێو دەچێ. چونکە کۆماری ئیسلامی لەم دەساڵە دا توانیویەتی هێندێك جێ پێ بۆ خۆی بکاتەوە و بەو 250 هەزار پاسدار و 150 هەزار ئاخوندەی کە لە ئیختیاری دان، ناکرێ بە شەوێك ئەم رێژیمە بگۆڕێ. بەو حاڵەش ئاڵوگۆڕی گەورە روو دەدەن. چونکە ئاخوندەکان بە تەنیایی ناتوانن دەرەوەستی گیروگرفتەکان بێن، بۆیە بە ناچار مل بۆ جۆرێك دێمۆکراسیی چەند حیزبی دەدەن، دیارە گرتنە بەری ئەم رێگایە لەوی دیکە واتە شەڕی نێو خۆیی، ئیعتیباری زیاتری هەیە. چونکە هەڵکەوت (موقعیت) ی ئێران لە ئاستی نێونەتەویی دا جۆرێکە کە وڵاتانی دەرەوە بە شێوەیەکی راستەوخۆ قازانجیان تێ دایە و لوبنانیی کردنی ئێران، زیانێکی قەرەبوو نەکراو بە هەمووی ئەوان دەگەیەنێ.

لە پوختەی وتووێژی دوکتور قاسملوولە گەڵ هەواڵنووسانی فەرانسەیی، 15 ی سیپتامبری 1988
* * *
بەشێك لەم وتانە کە لە ساڵیادەکانی تێرۆری د.قاسملوو لە رۆژنامەی"کوردستان" دا، بلاَوم کردوونەوە، لە کتیبی "چەپکە بۆچوونێك لە سەر گەورە شەهیدی گەلی کورد د.قاسملوو"، ح. ماردین،1994،چاپی سوید، هەر وەها زۆربەشیان لە کتێبی"دوکتور قاسملوو، رێبەرێکی مودێڕن و شۆڕشگێڕێکی دێموکرات"، دا بلاَو بوونەوە.
لە پازدە ساڵەی ئاوابوونی هەتاوێك دا
" هیچ نێعمەتێك لە جیهان دا لە ئازادی بەنرختر نیە. ئازادی کەرامەت و شەخسییەت دەدا بە ئینسان و، رێگا نادا بکرێ بە مۆرە... ئینسان دەبێ لە حاڵەتی مۆرە بێتە دەر، ببێتە شەخسییەت، ببێتە فەردێکی زیندوو و چالاکی کۆمەڵ "
دوکتور عەبدولڕەحمان قاسملوو
لە 22 ی پووشپەڕی ئەمساڵ دا، 15 ساڵی تەواو بە سەر شەهید کرانی رێبەر و مامۆستای پایەبەرزی حیزبی دێمۆکرات و خەباتی ئازادیخوازانەی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران دا رادەبرێ.
کارەساتی تیرۆری دوکتور قاسملوو لە لایەن کۆماری ئیسلامی یەوە و، جێگا و شوێنی ژیان و خەبات و شەهید بوونی ئەو کەسایەتی یە مەزنە لە حیزبی دێمۆکرات و بزووتنەوەی نەتەوایەتیی گەلی کورد دا، لە گەڵ ئەوەش دا کە تا ئێستا بە سەدان وتاری لە سەر نووسراوە، هەڵ دەگرێ زۆر پتری لە سەر بنووسرێ.
دوکتور قاسملوو بەو خزمەتە بە نرخانەی بە حیزبی دێمۆکرات و خەباتی شۆڕشگێرانەی گەلی کورد لە کوردستانی ئێرانی کردن، بەو بیروبۆچوون و رێوشوێن و پرەنسیپە ئینسانی، دێمۆکراتیك و بەرزانەی هێنایە نێو خەباتی رزگاریخوازانە و شۆڕشگێڕانە و، بەو نەخشە بێوێنە و بێهاوتایەی لە رێبەری کردنی حیزبی دێمۆکرات و بەرەوپێشبردنی خەباتی گەلەکەی دا هەیبوو، هەمووکات دەتوانێ سووژەو بابەتی نووسین و لێکۆڵینەوەی زانستی و ئاکادێمیك بێ.
لە بەرەبەری 15 ساڵەی شەهید بوونی ئەم مامۆستا و رێبەرە بەتوانا و خۆشەویستەمان دا، بە باش و پێویستی دەزانم لە جیاتی چوونە سەر بوار و لایەنەکانی دیکەی پێوەندیدار بە کارەساتی شەهید بوونی دوکتور قاسملوو، ئاوڕێك لە هەڵبژاردەیەك لە بیروبۆچوون و روانگەکانی بدەمەوە کە وەك هەمیشە دەتوانن ئیلهامدەر و رێنوێنی رێبوارانی رێگاکەی و تێکۆشەرانی حیزبەکەی بن. با ئەم وتە و بۆچوون و روانگانە، لە لێکدانەوەی هەلومەرجی سیاسی و، چۆنیەتیی بەرەوڕوو بوونەوە لە گەڵ رەوتی رووداو و ئاڵوگۆڕەکان، لە دانی بڕیاری گونجاو و دروستی سیاسی دا، لە چاو خشاندنەوە بە بەرنامە و پێڕەوی نێو خۆی حیزب دا، لە

چارەسەر کردنی دێمۆکراتیك و بەرپرسانەی گیروگرفتە نێوخۆیی یەکانمان دا و، لە هەنگاو نان و خۆ ئامادە کردن بۆ بەجێگەیاندنی ئەو ریسالەت و ئەرکانەی لە سەر شانی خۆمان و حیزبمانن ئیلهامیان لێ وەربگرین.
با بیرەوەریی تاڵی لە دەستدانی ئەم رێبەرە مەزنە، بکەینەوە بە دەرفەتێك بۆ حزووری مەعنەویی خۆی و رێنوێنی و ئامۆژگاری یەکانی لە کۆڕی تێکۆشەرانی حیزب دا.
***

نابێ یەك هەنگاو بەرەو لە ژێر پێنانی دێمۆکراسی بڕۆین
ئێمە دێمۆکراتین و دەبێ تا سەر دێمۆکرات بین. نابێ لە بیرمان بچێ کە ئەگەر هەنگاوێك بەرەو لە ژێر پێنانی دێمۆکراسی بڕۆین، تازە بەرەو دیکتاتۆری رۆیشتووین و گەڕانەوە دژوارە.
ئێمە دەبێ بۆخۆمان وڵاتی خۆمان ئازاد بکەین
بەداخەوە لە رابردوو دا، زۆر لە تێکۆشەرانی کوردستان ئەو چاوەڕوانی یەیان هەبووە و وافێرکراون کە سۆویەتەکان دەبێ بێن و ئازادمان کەن. ئێستا حیزبی ئێمە ئەو راستی یەی بۆ ئەندامانی خۆی و گەلی کورد و گەلانی دیکەی ئێران روون کردۆتەوە کە ئێمە خۆمان دەبێ وڵاتەکەمان ئازاد بکەین. نابێ چاوەڕوانی ئەوە بین کە یەکیەتیی سۆویەت یا هەر کەس و هەر جێگایەکی دیکە لە دەرەوە ڕا بێ و دێمۆکراسی و خۆدموختاریمان بۆ وەربگرێ.
سەربەخۆیی سەرمایەی گەورەی حیزبی دێمۆکرات
دۆستایەتی لە روانگەی ئێمەوە ئەوە نیە کە هەرچی دۆستەکانمان گوتیان، بڵێین بە چاوان ! نابێ لە بیرمان بچێ کە حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران، خاوەنی سەرمایەیەکی گەورەیە، ئەمەش هەر ئەو سیاسەتە سەربەخۆیەیە کە گرتوویەتە پێش. یەکێك لە رەمزەکانی سەرکەوتنی ئێمە هەتا ئێستا، هەر ئەم سیاسەتە سەر بەخۆیە بووە. ئەو سیاسەتە چەوت بووبێ و راست بووبێ، دەسکردی خۆمان بووە. چونکە پێمان وایە هیچ کەس بە ئەندازەی خۆمان لە واقیعییاتی کۆمەڵی کوردستان شارەزا نیە و هەر بۆیە هیچ کەس لێوەشاوەیی بڕیاردانی لە جیاتی ئێمە نیە. هیچ ئۆرگانێك، چ هی وڵاتێکی تایبەتی و چ نێونەتەوەیی، حەقی ئەوەی نیە کە لە بارەی ئێمەدا بە بێ ئێمە بڕیار بدا. هەر وەك ئێمەش ئەو هەقە بە خۆمان نادەین کە لە سەر وڵاتێکی دیکە بڕیار بدەین. نابێ قازانجی هیچ وڵاتێك و، هیچ حیزبێکی دیکە، بۆ ئێمە ببێتە میعیار،، تەنیا بۆ ئێمە دەبێ قازانجی گەلانی ئێران و گەلی کورد میعیار بێ و بەس. هیچ کەسیش لە خودی گەلانی ئێران و گەلی کورد باشتر ناتوانێ ئەم قازانجە دیاری بکا.
سەربەخۆیی بڕیاردان، میعیاری بنەڕەتی بۆ حیزبی دێمۆکرات

با بە سەراحەتەوە بگوترێ کە ئێمە بە خاتری دۆستایەتی قەت واز لە سەربەخۆیی و قازانجی میللەتەکەمان ناهێنین. بەڵام لە بەر خاتری سەربەخۆیی و قازانجی میللەتەکەمان ئەگەر پێویست بوو واز لە دۆستایەتی دەهێنین. کەوابوو میعیار بۆ ئێمە قازانجی حیزب و گەلی کورد و گەلانی ئێران و سەربەخۆییمانە. میعیاری ئەساسیی سەربەخۆیی بڕیاردانە. دۆستایەتی دەکەین بەڵام لە گەڵ پاراستنی سەربەخۆیی. ئەگەر پێویست بوو دۆستایەتی یەکە فیدای سەربەخۆیی دەکەین، بەڵام هەرگیز سەربەخۆیی فیدای دۆستایەتی ناکەین.

کردەوە و تاقیکردنەوە دەبێ میعیاری راستی و دروستیی تیئۆری بێ

تیئۆریی زانستی لە پاوانی هیچ کەس دا نیە... هەموو کەس دەتوانێ پەرەی پێ بدا و هەموو کەسیش دەتوانێ تەتبیقی بکا و کەسیش مافی ئەوەی نیە خۆی بکا بە حەکەم. میعیاری راستی و دروستیی تیئۆری، کتێب نیە. کردەوە و تاقیکردنەوەیە. تیئۆریی کۆمەڵایەتی لە جەریانی تەتبیق دا راست و دروستیی خۆی نیشان دەدا. راستە کە واقیعییەت سەرچاوەی تیئۆری بووە. بەڵام چونکە واقیعییەت هەمیشە لە گۆڕان دایە و هەلومەرجیش لە وڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی دیکە فەرق دەکا تیئۆریش دەبێ بگۆڕێ. لە ئاخیرەکەی دا میعیار تیئۆری نیە، میعیار پراکتیکە و واقیعییەتە. ئەگەر تیئۆری یەك لە گەڵ واقیعییەت رێك نەکەوێ، واقیعییەتی رەق بە زۆر ناچێتە نێو چوارچێوەی تیئۆری یەوە.

سێ ئامانجی گەورە کە حیزبی دێمۆکرات خەباتیان بۆ دەکا

حیزبی دێمۆکرات بۆ وەدیهێنانی سێ ئامانجی گەورە پێك هاتوە و خەباتیشیان بۆ دەکا. یەکەم لابردنی ستەمی نەتەوایەتی یە. دووهەم لابردنی ستەمی چینایەتی یانی چەوساندنەوەی ئادەمیزاد. حیزبی ئێمە بۆ لابردنی هەموو چەشنە زۆرداری یەك تێ دەکۆشێ. چەوساندنەوەش، ستەمی چینایەتییش بەشێکە لە زۆرداری. هەر بۆیەش لە بەرنامەی حیزبی ئێمەدا هاتوە کە بۆ لابردنی چەوساندنەوە خەبات دەکەین بۆ ئەوە کە هەموو چەوساندنەوەیەك واتە چەوساندنەوەی چینایەتییش لە بەین بچێ.

... تەنیا نان بۆ ژیانی شایستەی ئادەمیزاد کافی نیە، دەبێ ئازادییشی لە گەڵ بێ. بۆیە ئێمە هەر لە سەرەتاوە بۆ ئازادی خەبات دەکەین. باشە ئەگەر خەڵك نەچەوسێندرێتەوە، نانی هەبێ، بە زمانی خۆی بخوێنێ بەڵام ئازادیی نەبێ بەو زمانەی خۆی نەزەری خۆی لە سەر وەزعی وڵاتەکەی دەربڕێ مانای ئەوەیە ستەمێك ماوە کە ستەمی سیاسی یە. حیزبی ئێمە خەبات دەکا بۆ ئەوە ئەو ستەمە سیاسی یەش نەمێنێ. ستەمی نەتەوایەتی، ستەمی چینایەتی و ستەمی سیاسی هەر سێکیان] دەبێ [لە نێو بچن. لە بەین بردنی ستەمی نەتەوایەتی و ستەمی چینایەتی و دابینکردنی دێمۆکراسی و ئازادی، ئەوەیە ئەو کۆمەڵەی حیزبی دێمۆکرات خەباتی بۆ دەکا.

بەختیاریی ئینسان یەکەم ئامانجی سۆسیالیزم

سۆسیالیزم دەیەوێ کۆمەڵێکی وا پێك بێنێ کە ئینسان هەم لە باری ماددی یەوە و هەم لەباری رووحی و مەعنەوی یەوە،ئاسوودە دەبێ. تەواوی ئەوانەی کە سۆسیالیزمی خەیاڵییشیان پێك دێنا و ئەوانەی پێش سۆسیالیزمیش، هەوڵیان دابوو بۆ ئەوەی کە ئینسان بتوانێ تەواوی ئیستیعدادی خۆی بە کار بێنێ لە باری ماددی و مەعنەوی یەوە ئاسوودە بێ.] هەم [لە باری ماددی یەوە ژیانێکی باشی هەبێ، هەم ئازادیی هەبێ.

بۆ چارەسەری مەسەلەی نەتەوایەتی لە وڵاتی ئێران دا

ئێمە دڵنیاین هەر رێژیمێك لە ئێران دا بە راستی گەلی، دادپەروەر و دێمۆکراتیك نەبێ ناتوانێ مەسەلەی نەتەوایەتی کە یەکێك لە گیروگرفتە بنەڕەتی یەکانی وڵاتی ئێمەیە، چارە سەر بکا. راستی یەکەی ئەوەیە کە لە ئێران دا گەلانی زۆرلێکراو زیاتر لە نیوەی دانیشتووانی وڵات پێك دێنن. خوێندن بە زمانی زکماکی، پاراستن و پەرەپێدانی فەرهەنگی نەتەوایەتی، لابردنی جیاوازیدانانی ئابووری و سیاسی و لە هەمووی گرنگتر، دیاریکردنی چارەنووس بە دەستی خۆیان، بەشێك لە مافە رەواکانی ئەو گەلانەن. لابردنی ستەمی نەتەوایەتی لەسەر ئەو گەلانە، بە پێچەوانەی ئیددیعای ژمارەیەك لە دوژمنان، هاندانی خەڵك بۆ جیابوونەوە نیە، بە پێچەوانە دابینکردنی یەکیەتیی راستەقینەی ئەو گەلانە لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێمۆکراتی دا، زامنی پاراستنی یەکیەتی و سەربەخۆیی وڵاتە.

کوردان شەڕخواز نین، خوازیاری سوڵح و ئاشتین

بە پێچەوانەی تەبلیغاتی دوژمنانی نەتەوەی کورد، کوردان شەڕخواز نین. ئەوان خوازیاری سوڵح و ئاشتین. بەڵام کاتێك بوون و مەوجوودییەتیان وەك نەتەوەیەك لە مەترسی دەکەوێ، دیارە بۆ دیفاع لە هوویەتی میللی و شەخسییەتی ئینسانیی خۆیان ناچارن راپەڕن.

کۆبوونەوەی دەسەڵاتی ئێران لە تاران، دەبێ کۆتایی پێ بێ

ئێمە ئامادە نین لە گەڵ هیچ هێزێکی لایەنگری دیکتاتۆری هاوکاری بکەین و هەر لە بنەڕەت ڕا، هەر چەشنە دیکتاتۆری یەك رەت دەکەینەوە. ئێمە دەمانهەوێ بۆ هەتاهەتایە کۆتایی بە کۆبوونەوەی دەسەڵات لە تاران بێنین. ئێمە خوازیاری ئێرانێکی سەر بەخۆ و بێلایەنین و لەو باوەڕە داین زۆربەی هێزەکانی ئێران لەگەڵمان هاودەنگن.

شۆڕشگێڕێك، نابێ هیچ کات شەرمەزاری ویژدانی خۆی بێ

بە بڕوای من ئەوەی بۆ شۆڕشگێڕێك گرنگە، ئەوەیە کە نابێ هیچ کات شەرمەزاری ویژدانی خۆی بێ و، دەبی هەردەم بتوانێ ئیددیعا بکا کە ئەوەندەی بۆی کراوە و لە دەستی هاتوە، لە پێناوی شۆڕش، ئازادی و رزگاریی نیشتمانەکەی دا کردوویەتی.

کلیلی چارەسەر کردنی دروستی گیروگرفتەکان و هۆی بەرەوپێش چوونی حیزب پتەو کردنی یەکیەتیی سیاسی و فیکری، ئەرکێکی بنەڕەتی یە کە دەکەوێتە سەر شانی هەموو رێکخراوەکانی حیزب. دیارە هەموو ئەندامانی حیزب لە بارەی مەسەلە سیاسی یەکانەوە وەك یەك فکر ناکەنەوە. ئامانجیش ئەوە نیە وەك یەك فکر بکەنەوە. چونکە ئەوە نە مومکینە، نە بە قازانجی تێکۆشانی حیزبیشە. مەبەست لەو یەکیەتی یە ئەستاندنەوەی داهێنانی فکری لە ئەندامانی حیزب نیە. بوونی بیروباوەڕی جیاواز و رێککەوتنی دێمۆکراتیکی ئەوان کلیلی چارەسەر کردنی دروستی گیروگرفتەکان و، هۆی بەرەو پێشچوونی حیزبە.

سەرچاوەکان :
1 ـ کتێبی " کورتەباس " (نامیلکەی کورتەباسێك لە سەر سۆسیالیزم و شی کردنەوەی کورتەباس)، نووسینی : دوکتور عەبدولڕەحمان قاسملوو
ئامادە کردنی بۆ چاپ : سەلاح شەشە، سوئێد. بەفرانباری 2003
2. چەند ژمارەی " کورستان " ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی ئێران.
3. نامیلکەی " رەوتی ئاشتی و دێمۆکراتیزاسیۆن " پاشکۆی " تێکۆشەر " ی ژمارە 26(دەقی باسێك کە دوکتور قاسملوو لە سمینارێکی حیزبی دا، پێشکێشی کردوە.)

ئەم بابەتە لە ژمارە 392ی رۆژنامەی "کوردستان"، 8ی ژوئیەی 2004 دا بلاَو بۆتەوە.